

УДК 006.02

Мірошник М.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та маркетингу
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

Грицаненко А.Є.

*магістр
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

Цвіркун О.А.

*магістр
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ У ПРАКТИЦІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню міжнародної системи менеджменту якості на основі аналізу її ретроспективного розвитку упродовж 1987–2017 рр. та адаптації міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу у практику вітчизняних підприємств. Проведено аналіз стану соціальної відповідальності бізнесу вітчизняних підприємств у контексті інтеграції міжнародних стандартів у їх діяльність. Встановлено, що лідируюче положення з адаптації міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу займають суб'єкти великого бізнесу.

Ключові слова: міжнародні стандарти, соціальна відповідальність бізнесу, якість, підприємство, система менеджменту якості.

Мірошник М.В., Грицаненко А.Є., Цвіркун О.А. МЕЖДУНАРОДНЫЕ СТАНДАРТЫ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ БИЗНЕСА В ПРАКТИКЕ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ

Статья посвящена исследованию международной системы менеджмента качества на основе анализа ее ретроспективного развития в течение 1987–2017 гг. и адаптации международных стандартов социальной ответственности бизнеса в практику отечественных предприятий. Проведен анализ социальной ответственности бизнеса отечественных предприятий в контексте интеграции в их деятельность международных стандартов. Установлено, что лидирующее положение по адаптации международных стандартов социальной ответственности бизнеса занимают субъекты большого бизнеса.

Ключевые слова: международные стандарты, социальная ответственность бизнеса, качество, предприятие, система менеджмента качества.

Miroshnik M.V., Gritsanenko A.E., Tsvirkun O.A. INTERNATIONAL STANDARDS OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS IN THE PRACTICE OF UKRAINIAN ENTERPRISES

The article is devoted to the study of the international quality management system on the basis of an analysis of its retrospective development during 1987–2017. and the adaptation of international standards of social responsibility of business in the practice of domestic enterprises. The analysis of social responsibility of business of the domestic enterprises in a context of integration in their activity of the international standards is carried out. It is established that the leading position on the adaptation of international standards of social responsibility of business is occupied by the subjects of the large business.

Keywords: international standards, social responsibility of business, quality, enterprise, quality management system.

Постановка проблеми. Діяльність організації (не залежно від галузі функціонування, типу підприємства і форми власності) повинна відповідати вимогам світових міжнародних стандартів щодо її політики в галузі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). У Міжнародному стандарті ІС CSR 26000 2011 термін «соціальна відповідальність» позиціонується як «...відповідальність організації за вплив своїх рішень та діяльності на суспільство і навколишнє середовище через прозору і етичну поведінку, яка сприяє сталому розвитку, включаючи здоров'я і добробут суспільства; враховує очікування зацікавлених сторін та відповідає чинному законодавству» [1].

Маємо констатувати, що в Україні функціонування суб'єктів бізнес – середовища не завжди відповідає міжнародній практиці СВБ, в той час як соціальну відповідальність бізнесу можна розглядати у якості можливості для підвищення ринкової сталості підприємства, формування лояльності зацікавлених сторін, мінімізації ризиків та збільшення вартості бізнесу в цілому. На сьогоднішній день соціальна відповідальність стає вимогою, що пред'являється суспільством до організацій усіх форм власності у всьому

світі. Тому в сучасних умовах нестабільності економічного та політичного середовища назріла нагальна проблема в розширенні досліджень стосовно впровадження положень міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу у практику вітчизняних організацій. Актуальність дослідження соціальної відповідальності бізнесу в Україні посилюється у зв'язку з тим, що сучасний бізнес знаходиться під впливом невизначеності зовнішнього середовища та має адекватно реагувати на його коливання, в тому числі щодо забезпечення соціальних потреб колективу, споживачів, постачальників, інвесторів та суспільства в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання соціальної відповідальності бізнесу реалізовані у працях зарубіжних вчених, а саме: Друкера П., Котлера Ф., Портера М., Фрідмена М., Хедоурі Ф. та ін. Серед вітчизняних науковців означену проблему розглядали Бутко М., Мурашко М., Шаповал В., Лібанова Е. та ін. Безпосередньо, дослідження системи взаємовідносин влади, бізнесу і суспільства висвітлено у наукових працях вітчизняних вчених, зокрема, П. Бурковського, А. Гальчинського, О. Дер-

гачова, О. Сушко та ін. Міжнародні аспекти соціальної відповідальності бізнесу розроблялись у працях Мазуренко В.П., Маматової Т.В., Драган О.І. та ін.

Виділення невирішених раніше питань. Збільшення ролі підприємницької діяльності у суспільному розвитку нашої країни акцентувало увагу на підвищення вимог до відкритості та прозорості її бізнес-середовища та адаптація існуючих стандартів до міжнародних стандартів СВБ. Незважаючи на велику кількість публікацій, є певні питання, які реалізовані фрагментарно, а саме: визначення та узагальнення думок підприємців України щодо адаптації основних принципів міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу у практику вітчизняних підприємств.

Постановка завдання. Метою дослідження стало проведення аналізу міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) та адаптація їх положень у практику підприємств України.

Для реалізації означеної мети було поставлено наступні завдання:

- провести комплексний аналіз міжнародної системи менеджменту якості та основних стандартів СВБ;
- визначити можливості адаптації основних положень стандартів СВБ у практику вітчизняних підприємств.

Методологічну основу дослідження склали джерела наукової інформації за тематикою статті, статистичні джерела, правова база щодо міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу та доповіді з питань впровадження у практику вітчизняних підприємств України принципів СВБ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними міжнародними нормативними документами, які мають певний вплив на рівень соціальної відповідальності організації виступають *Глобальний договір ООН і міжнародні стандарти* з соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). Глобальним договором ООН

запроваджено основні принципи відповідального ведення бізнесу, запозичених із Загальної декларації прав людини, фундаментальних принципів Міжнародної організації праці (МОП) у частині права на працю, а також «принципів Ріо». Україна приєдналась до Глобального договору у квітні 2006 р. та охопила понад 140 організацій, при цьому 13 компаній зі 100 публікують звіти по СВБ [1–7].

Перші міжнародні стандарти з СВБ серії ISO 9000 (ISO 8402 – «Управління якістю та забезпечення якості»; ISO 9001 – «Модель забезпечення якості при проектуванні, розробці, виробництві, монтажі та обслуговуванні»; ISO 9002 – «Модель забезпечення якості при виробництві, монтажі та обслуговуванні»; ISO 9003 – «Модель забезпечення якості при остаточному контролі і випробуваннях»; ISO 9004 – «Загальне керівництво якістю й елементи системи якості») були підготовлені і прийняті Міжнародною організацією зі стандартизації ще у 1987 р. Їх подальший розвиток та етапи розробки наведено у табл. 1.

Згідно результатів ISO Survey тільки у 2016 році в цілому було зареєстровано 1643523 дійсних сертифікатів по дев'яти стандартам, що склало приріст в 8% у порівнянні з 2015 роком [10].

Проведення комплексного аналізу літературних джерел дозволило нам деталізувати стандарти СВБ, що позиціонуються міжнародною спільнотою у якості основоположних, а саме:

- **SA 8000** – Стандарт для оцінки соціальних аспектів систем менеджменту (Social Accountability 8000), при розробці якого були використані міжнародні документи з прав людини, Міжнародної організації праці і ООН;
- **GRI** – Керівництво зі складання звітів в області стійкого розвитку бізнесу (GRI's Sustainability Reporting Guideline);
- **серія стандартів AA1000**, положення яких націлено на підвищення якості нефінансової звіт-

Таблиця 1

Ретроспектива розвитку стандартів системи менеджменту якості

Рік створення	Стандарт
1987	ISO 8402 – Управління якістю і забезпечення якості; ISO 9000 – Серія стандартів з системи менеджменту якості; • ISO 9001 – Стандарт визначає вимоги до систем менеджменту якості; • ISO 9002 – Модель забезпечення якості при виробництві, монтажу та обслуговуванні; • ISO 9003 – Модель забезпечення якості при остаточному контролі і випробуваннях; • ISO 9004 – Управління якістю і елементи системи якості
1994	Відкоригована версія групи стандартів: • ISO 9001 – застосовувався при сертифікації тієї організації, яка мала як виробничі, так і розроблюючи підрозділи; • ISO 9002 – враховував лише процеси виробництва і випробування продукції і застосовувався при перевірках і сертифікації тієї організації, яка мала тільки виробничі підрозділи; • ISO 9003 – використовувався, коли відповідність встановленим вимогам повинно виконуватися в процесі контролю готової продукції та випробувань; • ISO 9003 – розглядав тільки випробування готової продукції
2001	Скорочення серії ISO 9000, ISO 9004 до ISO 9001
2002	ISO 19011:2002 – аудит систем управління якістю та систем екологічного менеджменту
2005	Вихід оновленої редакції стандарту ISO 9000: 2005
2008	Вихід нової редакції стандарту ISO 9001: 2008
2009	Вихід нової редакції стандарту ISO 9004: 2009 – «Менеджмент для досягнення стійкого успіху організації – Підхід на основі менеджменту якості»
2011	Вихід нової редакції стандарту ISO 19011: 2011 – Настанови щодо здійснення аудитів систем управління
2015	Вихід нової редакції стандартів ISO 9000: ISO 9001
2017	• ISO 10006: «Менеджмент якості – Керівництво з управління якістю в проектах»; • ISO/IEC 17011 – «Оцінка відповідності – Вимоги до акредитаційних органів, які акредитують органи з оцінки відповідності»; • ISO/IEC 17025 – «Загальні вимоги до компетенції випробувальних та калібрувальних лабораторій»; • ISO 14055-1 – «Екологічний менеджмент – Керівництво для розробки ефективної практики боротьби з деградацією земель і опустелюванням»

Джерело: деталізовано за [8; 9]

ності, прозорості, підзвітності та стійкості бізнесу за рахунок максимального залучення груп зацікавлених сторін і обліку їх думок при аналізі діяльності компанії;

- **ISO 26000** – Керівництво по принципам, основним темам і проблемам, які лежать в основі СВБ (Guidance on social responsibility), (в Україні діє аналог ISO 26000 – ДСТУ ISO / CD 26000: 2009, який є офіційним перекладом ISO 26000) [1];

- **ISO 26000:2010** – Керівництво з соціальної відповідальності (Guidance on social responsibility), (версія ISO 26000 з доопрацюванням та доповненнями);

- **IC CSR 26000 2011** – Вимоги з соціальної відповідальності організації, які затверджені і введені в дію Міжнародним Комітетом з корпоративної соціальної відповідальності (IC CSR) і містять такі модулі: соціальні права та гарантії персоналу; якість продукції, послуг і робіт; задоволення інтересів споживачів; охорона навколишнього середовища; економічне витрачання ресурсів; підтримка місцевої громади; менеджмент соціальної відповідальності [1];

- **OHSAS 18000, OHSAS 18000. OHSAS 18001** – «Система управління безпекою праці» (Occupational Health and Safety Management Systems) з розробки систем управління охороною професійної безпеки і здоров'я персоналу [11];

- **IQNet SR10** – Система менеджменту соціальної відповідальності, яка була розроблена Міжнародною асоціацією з сертифікації IQNet на основі Керівництва із соціальної відповідальності ISO 26000 та стандарту з системи менеджменту якості ISO 9001 [12].

Безпосередньо соціальна спрямованість бізнес-середовища в Україні була започатковано ще у 1996 році Українською асоціацією якості та Українським союзом промисловців та підприємців. Сьогоднішня соціальна спрямованість підприємницької діяльності передбачає практичну реалізацію різноманітних галузевих, державних та міжнародних нормативних документів. Виконуючи положення нормативно-правових документів суб'єкт підприємницької діяльності підвищує свій ринковий статус та конкурентоспроможність організації (фірми), опановуючи при цьому всі рівня соціальної відповідальності бізнесу: *базовий* як стартову умову СВБ, *другий рівень*, який передбачає реалізацію соціальних та економічних інтересів персоналу та *третій (вищий) рівень* СВБ, реалізація якого здійснюється шляхом розробки, впровадження та моніторингу суспільно-соціальних програм [13].

Згідно міжнародних стандартів до основних блокових компонентів СВБ відносяться *внутрішнє* (охорона праці, умови праці, стабільність працевлаштування та заробітної платні, можливість професійного зростання, підвищення кваліфікації, наявність інноваційно-інвестиційного зростання, медичне та соціальне страхування, гендерна та соціальна рівність та ін.) та *зовнішнє* бізнес-середовище (взаємини з бізнес-партнерами, постачальниками, клієнтами, споживачами на умовах соціальної відповідальності та етичної поведінки, сприяння охороні навколишнього середовища, соціально відповідальне інвестування, зниження ризиків та корупції, запровадження соціально значимих продуктів (послуг) та ін.) [14; 15].

З метою конкретизації вищезначеного та виявлення думок різних груп підприємців щодо пріоритетів здійснення СВБ суб'єктами підприємницької діяльності в контексті дотримання принципів міжнародних стандартів соціальної відповідальності бізнесу ми провели бліц-опитування, респондентами

якого виступили представники підприємницької діяльності в Україні. При цьому ми враховували співвідношення бізнес-одиниць великого (0,1%), середнього (4,4%) та малого (95,5%, в тому числі мікропідприємства – 82,8%) бізнесу у загальній структурі суб'єктів підприємницької діяльності [16, 17]. З урахуванням вищезначеного вибірка складала 90 осіб з наступним співвідношенням:

- підприємці малого бізнесу (ФО, які використовують найману працю та ЮО) – 40 осіб;

- підприємці середнього бізнесу 30 осіб;

- менеджери крупних компаній – 20 осіб, з наступним розподілом:

- менеджери та маркетологи структурних підрозділів – 10 респондентів;

- керівники середнього та технічного рівнів управління – 10 осіб.

Респонденти оцінювали за десятибальною шкалою складові трьох рівнів СВБ та складові внутрішньої та зовнішньої соціальної відповідальності.

Результати проведеного дослідження наведено на рис. 1.

Як свідчать результати анкетування за всіма позиціями СВБ лідируюче положення займає великий бізнес. При аналізі першого рівня СВБ оціночні результати середнього бізнесу йдуть врівень з оцінками представників великого бізнесу. окрім такої позиції як «надання робочих місць», де на перше місце виходить малий та середній бізнес, оскільки саме їх бізнес-одиниці серед усіх підприємств складають 99,8% та забезпечують 79% робочих місць [17].

Опанування другого та третього рівнів СВБ, які передбачають у якості стратегічного напрямку діяльності акцентування уваги на персонал та активізацію благодійної діяльності сприймають позитивно, також, тільки представники великого бізнесу, які розуміють значущість стратегічної спрямованості рівнів СВБ та мають необхідні ресурси, прописані і впроваджені політики, визначені ключові показники ефективності.

Малий бізнес практично не позиціонує свою діяльність на опанування рівнів СВБ, що є результатом нестабільності їх фінансового та правового поля діяльності. Означена ситуація спонукала нас розробити матрицю співвідношення основних принципів функціонування малого бізнесу та принципів СВБ за стандартом ISO 26000 та Глобальним Договором ООН, результати якої наведено у табл. 1.

За результатами матриці маємо запропонувати наступні рекомендації щодо опанування принципів СВБ суб'єктами малого бізнесу:

- дотримуватися принципів прозорості та етичності при здійсненні підприємницької діяльності шляхом впровадження у ринкову практику елементів соціально-етичного маркетингу та положень етичних кодексів, які вже мають місце у певних галузях;

- активізувати взаємодію із зацікавленими сторонами шляхом формування їх лояльності та впровадження інноваційних форм спілкування та підзвітності;

- дотримуватися виконання норм національного законодавства та міжнародних норм, з урахуванням їх важливості для сталого розвитку і добробуту фірми, регіону, суспільства в цілому;

- створювати робочі місця із достойним рівнем соціальних пільг на основі дотримання норм професійної безпеки, сприяння всебічному розвитку та підвищенню компетентності працівників, правових норм та недопущення корупції;

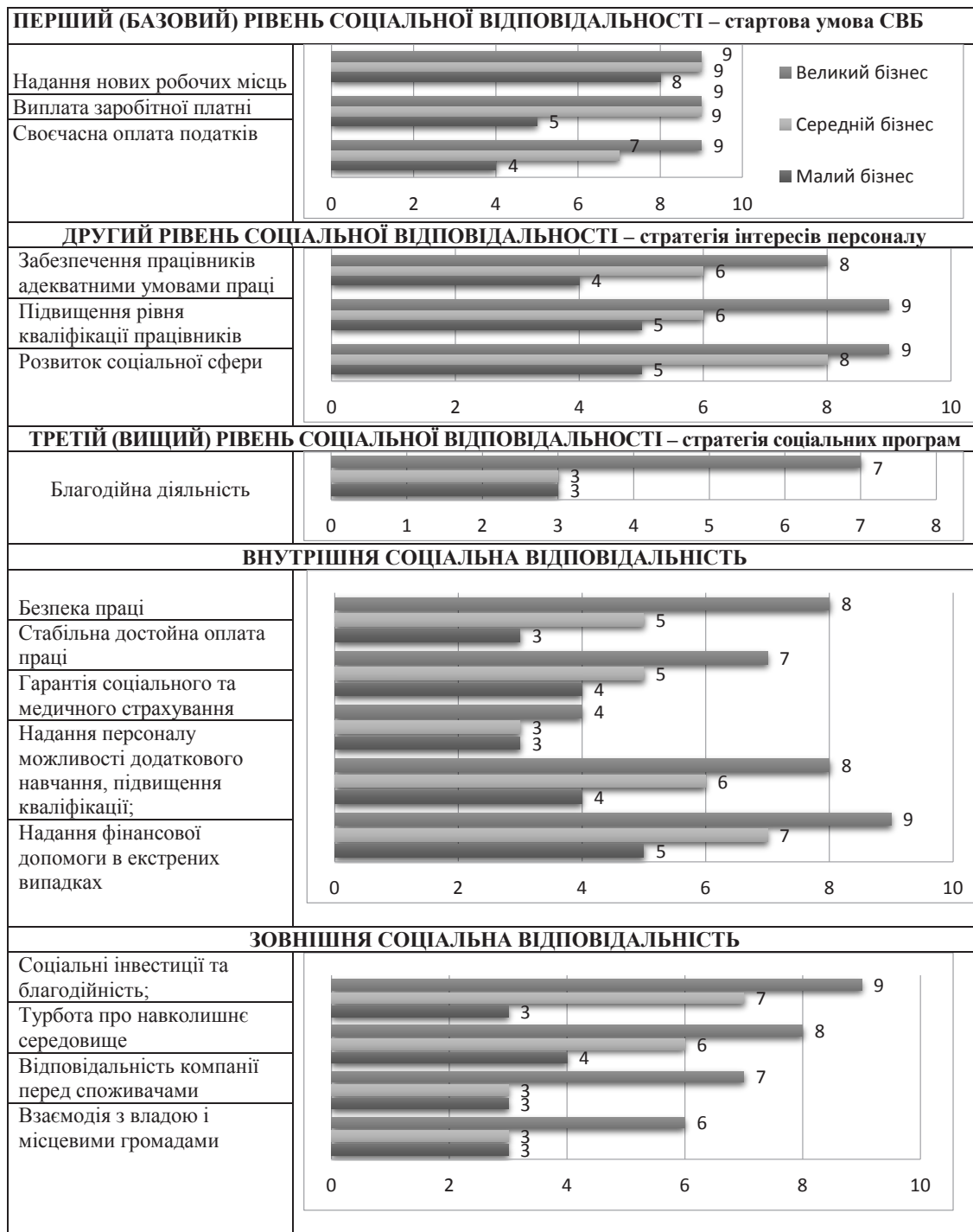

Рис. 1. Оцінка респондентами складових соціальної відповідальності бізнесу

• розробляти напрями / програму дій, пов’язані з дотриманням етичних, правових, добродійних, природоохоронних, комерційних і суспільних принципів СВБ.

Розвиток та розширення сектору малого й середнього підприємництва (МСП) задекларовано одним із пріоритетів державної економічної політики в Україні. Так, Уряд затвердив план заходів з реалізації Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року. У плані заходів з реалізації означеної стратегії п. 14 «Забезпечення розвитку та популяризація культури підприємництва», п. 15 «Участь у проведенні Глобального

моніторингу підприємництва», п. 21 «Сприяння розвитку соціального підприємництва» та п. 22 «Сприяння соціальній відповідальності малого і середнього підприємництва» у стратегічній перспективі планує популяризацію підприємницької культури, розвиток підприємницьких навичок та залучення малого й середнього бізнесу до впровадження стандартів СВБ. Поки що зусилля Уряду зосереджені на таких кроках, як дерегуляція та реформа державних закупівель, що усувають бар’єри у веденні бізнесу для всіх підприємств та ставлять МСП у рівні конкурентні умови порівняно з великими підприємствами. В інших сферах підтримки МСП, таких як доступ

Таблиця 1

Матриця принципів СВБ та малого бізнесу

Принципи СВБ за стандартом ISO 26000 [8; 9] та Глобальним Договором ООН [7]	Принципи функціонування малого бізнесу										
	Ринкова загребуваність	Самофінансування і господарська самостійність	Прибутковість	Відповідальність	Державне регулювання	Державна реєстрація	Територіально- галузєва концентрація	Інноваційність	Екологічність	Інформаційна доступність	Створення нових робочих місць
Підзвітність		+	+	+	+	+	+			+	
Прозорість				+	+	+					+
Етичність				+					+	+	+
Взаємодія з зацікавленими сторонами	+	+		+						+	+
Дотримання правових норм	+	+		+	+	+			+		
Виконання міжнародних норм					+	+					
Дотримання прав людини				+							+
Екологічність				+					+		
Антикорупційність				+	+	+					

Джерело: деталізовано за [7–9]

до фінансування, кадрове забезпечення, формування культури підприємництва, спрощення виходу на зовнішні ринки робиться менше практичних кроків, результатом чого є недостатня увага середнього та особливо малого бізнесу до практичної реалізації міжнародних принципів СВБ.

Висновки з проведеного дослідження.

1. Проведено аналіз міжнародної системи менеджменту якості, на основі якого конкретизовані основні стандарти соціальної відповідальності бізнесу. Показано, що соціальна спрямованість українських підприємств передбачає практичну реалізацію різноманітних галузевих, державних та міжнародних нормативних документів.

2. Визначено, що сьогоденні бізнес-структури в залежності від масштабів своєї діяльності під СВБ розуміють: *великий та середній бізнес* – надання нових робочих місць, своєчасну виплату заробітної платні, сплату податків, підвищення рівня кваліфікації робітників, розвиток соціальної сфери та благодійність. Тобто вже сьогодні у бізнес-структурах великого та середнього бізнесу сформувалось чітке, усвідомлене поняття проблематики СВБ. Тому провідні компанії України активно підтримують проведення багатопланових досліджень у цьому напрямку, ініціюють обговорення проблематики як СВБ в цілому, так й корпоративної соціальної відповідальності організації на рівні найавторитетніших ділових урядових та міжурядових форумів за участі представників бізнесу, науковців, урядовців, представників інститутів громадянського суспільства

3. З урахуванням положень основних міжнародних нормативних документів у сфері СВБ розроблено матрицю співвідношення принципів СВБ підприємницьких структур малого бізнесу з принципами СВБ за стандартом ISO 26000 та Глобальним Договором ООН, яку деталізовано пропозиціями щодо опанування малим бізнесом основних принципів СВБ.

У якості перспективи подальших досліджень маємо на увазі проведення комплексних досліджень з політики в області практичної адаптації принципів соціальної відповідальності бізнесу у діяльність підприємств України з метою імплементації положень міжнародних стандартів СВБ у практику вітчизняних бізнес-структур.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Международный Стандарт IC CSR-08260008000 «Social responsibility. Requirement» «Социальная ответственность. Требования». Всероссийская организация качества. 2015. URL: <http://www.ksovok.com/standarts.php>.
2. Загальна декларація прав людини 1948. Енциклопедія сучасної України. – 2013. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=15128.
3. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці [Електронний ресурс]: (ухвал. Міжнар. конф. праці на її вісімдесят шостій сесії в Женеві, 18 черв. 1998 р.). URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/993_260.
4. The Rio Earth Summit: Summary of the United Nations Conference on Environment and Development. URL: <http://publications.gc.ca/collection-R/LoPBdP/BP/bp317-e.htm>.
5. Чернова Т. А. Еколого-економічні принципи сталого розвитку національної економіки. Економіка та держава. 2013. С. 63–66.
6. Декларація Рио-де-Жанейро по окружающей среде и развитию. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_455.
7. Воробей В. Соціальна відповідальність бізнесу. Українські реалії та перспективи [Електронний ресурс] / В. Воробей, І. Журовська // Інформ.-аналіт. матеріал. 2012. URL: http://svb.ua/sites/default/files/Analitichnyy_Material_do_Sluhan_FINAL.pdf.
8. Александрова К. Сущность стандартов ИСО. 2014. URL: <http://quality.eup.ru/GOST/in4business.html>.
9. Васильев А. Международные стандарты ISO серии 9000. История и развитие. 2015. URL: http://www.leanzone.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=182:-iso-9000-&catid=41:2008-12-22-17-57-43&Itemid=90.
10. ISO Survey of Certifications 2010 /International Organization for Standardization. URL: <http://www.iso.org/iso/isosurvey2016.pdf>.
11. Сертификация по BS OHSAS 18001. URL: http://www.qscert.com.ua/uslugi/sertifikacija-sistem-menedzhmenta/sertifikacija-po-bs-ohsas-18001.html?page_id=72497.
12. Системы менеджмента социальной ответственности. 2014. URL: [http://www.iqnet-certification.com/userfiles/SR%2010/004%20IQNet%20SR%2010%20-%20Requirements%20\(Russian\).pdf](http://www.iqnet-certification.com/userfiles/SR%2010/004%20IQNet%20SR%2010%20-%20Requirements%20(Russian).pdf).
13. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. URL: http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.
14. Мельник С. Становлення соціально орієнтованого бізнесу в Україні як складова державної соціальної політики. Україна: аспекти праці. 2008. № 5. С. 32–36.
15. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної соціальної політики : монографія / Ольга Михайлівна Петроє. – К.: Центр навч. л-ри, 2008. 152 с.

16. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємства. Статистичний збірник. 2017. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ9_u.htm.
17. Підтримати малий бізнес. Як Україна відстала від світу. Приватний підприємець. 2017. URL: <http://chp.com.ua/all-news/item/50327-pidtrimati-malij-biznes-yak-ukrajina-vidstala-vid-svitu>.

Miroshnik M.V.

*Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Economics and Marketing
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»*

Gritsanenko A.E.

*Master
National Technical University «Kharkov Polytechnic Institute»*

Tsvirkun O.A.

*Master
National Technical University «Kharkov Polytechnic Institute»*

INTERNATIONAL STANDARDS OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS IN THE PRACTICE OF UKRAINIAN ENTERPRISES

The activities of the organization must meet the requirements of international standards in the field of social responsibility of business. In modern conditions, there is a pressing problem in expanding research into the implementation of the provisions of international standards of social responsibility of business (SRB) in the practice of domestic organizations. The relevance of the study of the social responsibility of business in Ukraine is further reinforced by the fact that modern business is under the influence of the uncertainty of the external environment and must adequately respond to its fluctuations, including ensuring the social needs of the team, consumers, suppliers, investors and society as a whole. The purpose of the study was to analyze the international standards of social responsibility of business (SRB) and adapt their provisions to the practice of Ukrainian enterprises. The methodological basis of the research was the sources of scientific information on the subject matter of the article, statistical sources, the legal framework on international standards of social responsibility of business, and reports on the introduction of the principles of the SRB into the practice of domestic enterprises in Ukraine.

The analysis of the social responsibility of business of domestic enterprises in the context of the integration of international standards into their activities has been carried out. The retrospective of the development of the main international standards of the quality management system of the ISO 9000 series and standards, which are positioned by the international community as the main ones, is concretized. It is established that the leading position on the adaptation of international standards of social responsibility of business is occupied by the subjects of the large business. According to the results of the analysis of compliance with the parameters of the levels of social responsibility of business, it is determined that when mastering the first level of the SRB, middle-sized business representatives are level with the results of large business structures. except for such a position as "providing jobs", where small and medium-sized businesses come first, since it is their business units among all enterprises that make up 99.8% and provide 79% of jobs. The acquisition of the second and third levels of social responsibility of business is perceived positively by representatives of large businesses who understand the importance of strategic orientation of the SRB levels and have the necessary resources, certain policies and key performance indicators. Small business practically does not position its activity in securing its own market positions at the levels of social responsibility of business, which is the result of instability of their financial and legal field of activity. The matrix of correlation between the international principles of the SRB and the principles of the functioning of small business was constructed, which resulted in recommendations on the development of the SRB principles by small business entities.